

Transexualitateari buruzko legeria

Nafarroa, Euskal Autonomia Erkidegoa, Espainia, Europa eta nazioarteako legeetan jasotako transexualitate egoeran dauden pertsonen eskubideak kontsulta itzazu www.naizen.eus webgunean.

Euskal Erkidego Autonomoa

4/2012 LEGEA, ekainaren 28koa, transexualak genero-identitateagatik ez baztertzeari eta haien eskubideak aitortzeari buruzkoa

Legea [ikusi EHAA \(Euskal Herriko Agintaritzaren Aldizkaria\)](#) edo [jaitsi PDFn](#)

9/2019 LEGEA, ekainaren 27koa, 14/2012 Legea, ekainaren 28koa, transexualak genero-identitateagatik ez baztertzeari eta haien eskubideak aitortzeari buruzkoa aldatzekoa

Legea [ikusi EHAA \(Euskal Herriko Agintaritzaren Aldizkaria\)](#) edo [jaitsi PDFn](#)

I. KAPITULUA. Xedapen orokorrak

1. artikulua.– Xedea.

Lege honen xedea da transexualei bermatzea Euskadiko herri-administrazioetatik arreta integrala eta beren beharrian mediko, psikologiko, juridiko eta bestelakoetara egokitua jasotzeko eskubidea, gainerako herritarrek jasotzen duten moduan. Gainera, babes ematea beren askatasuna erabil dezaten, oro har, bizitza sozialeko eremuetan eta, bereziki, zerbitzu publikoetan.

2. artikulua.– Aplikazio-eremua.

Lege hau Euskal Autonomia Erkidegoko edozein udalerritan benetan bizi diren eta, hurrengo artikuluan xedatutakoaren arabera, transexualak diren guztiei aplikatuko zaie.

3. artikulua.– Transexualak.

Lege honen ondorioetarako, transexual izango da Erregistro Zibileko sexu-aipamena zuzendu duena edo zuzentzen ari dena, Pertsonen Sexuaren Aipamena Erregistro Zibilean Zuzentzea Arautzen duen martxoaren 15eko 3/2007 Legean xedatutakoaren arabera, eta mediku edo psikologo elkargokideen txostenaren bidez jarraian aipatzen diren alderdiak egiaztatzen dituen era:

- a) Ez duela nortasun-nahasmendurik, adierazten duen eta aitortzea nahi duen genero-identitatearen inguruko okerrik izatera eragiten dionik, eta horren aurrean erakusten duen borondatea sendoa, zalantzarik gabekoa eta iraunkorra dela.
- b) Ez datozela bat sexu biologikoa eta bere sentitzen duen genero-identitatea, eta disonantzia horrek modu egonkorrean eta iraunkorrean bizi duela gutxienez sei hilabetean.

II. KAPITULUA. TRANSEXUALITATEAREN INGURUKO POLITIKA PUBLIKORAKO OINARRIAK

4. artikulua.– Euskadiko herri-administrazioen trataera.

Euskal Autonomia Erkidegoko herri-administrazioek beren jardunean eta kasu guztietan aintzat hartuko dute pertsonen zori zaien tratua genero-identitatearen arabera izango dela eta genero-identitate hori egokitzen zaiola bakoitzak bere sentitzen duen sexuari.

5. artikulua.– Transfobiaren aurkako neurriak.

Euskadiko herri-administrazioek, transexualen elkarteekin lehentasunezko lankidetzan eta, hala badagokio, genero-identitatearen arloan jarduten duten erakundeekin:

- a) Sistematikoki, politika proaktiboa diseinatu, ezarri eta ebaluatuko dute, transexualek behar dituzten laguntzei dagokienez. Politika horrek bideragarria izateko beharrezko.
- b) Trebatzeko, sentsibilizatzeko eta bestelako programak garatu eta ezarriko dituzte, genero-identitatearen ondorioz sortzen diren diskriminazio-jarrerari, aurreiritziei eta estereotipo nagusiei aurre egiteko, era horretara lagunduz pertsonak elkar ezagut dezaten, elkarrekin harremana izan dezaten eta euren burua onets dezaten eta era.
- c) Sentsibilizazio-kanpainak abiaraziko dituzte herritar guztientzat, genero-identitatearekin loturiko indarkeriaren azpian dauden aurreiritziak desagerrarazteko.
- d) Trebatze- eta sentsibilizazio-programak abiaraziko dituzte generoagatik diskriminaziorik ez izateko printzipioaren inguruan, Euskadiko administrazio, organismo, sozietate eta erakunde publikoetako funtzionarioei, lan-kontratudun langileei, estatutupekoari eta pertsonal sanitarioari zuzendutakoak.
- e) Ziurtatuko dute titulartasun publikoko nahiz pribatuko hedabideen ekoizpena eta antolamendua pluralista eta ez baztertzailerik izango dela, genero-identitatearekin zerikusia duten gaiei dagokienez.

f) Transexualen eskubideak sustatu eta babesten dituzten elkarte, talde eta erakundeen aitortza eta kreditatzea babestuko dute.

g) Euskadiko unibertsitateetako esparru akademiko guztietan transexualitateari buruzko prestakuntza, irakaskuntza eta ikerketa jasotzea eta sustatzea bultzatuko dute, eta lankidetzaz hitzarmenak egingo dituzte honako xede hauekin:

h) Gizartean parte hartzea eta jolas- eta kirol-arloan gehiago integratzea bultzatuko dute.

6. artikulua.– Aholkularitza- eta laguntza-zerbitzua transexualentzat, familientzat eta hurbilekoentzat.

1.– Euskal Autonomia Erkidegoan, transexualek honako zerbitzu hauek izango dituzte:

a) informazioa, orientazioa eta aholkularitza ematekoak, bai eta lege-zerbitzua ere, transexualei, haien familiei eta hurbilekoei, transexual izateari lotutako berariazko babes-beharren inguruan.

b) kolektibo honen eskubideak defendatzeko eta gizartearen, kulturaren, lanaren eta hezkuntzaren esparruan jasaten duen diskriminazioari aurre egin dakion sustatzekoak.

2.– Erantzukizun publikoko zerbitzuen kudeaketari buruzko araudiaren esparruan, transexualen elkarten lehentasunezko parte-hartzea sustatuko da zerbitzu horien kudeaketan, eta, hala badagokio, genero-identitatearen arloan jarduten duten erakundeena. Gizon eta emakume transexualek zerbitzu horien kudeaketan parte-hartze orekatua izatea sustatuko da.

3.– Emakume sentitzen den pertsona orok, baldin eta hori hala dela hirugarren artikuluan xedatutakoaren arabera egiaztatzen bada, eta indarkeria matxistaren biktima bada, laguntzako baliabideetara jo ahal izango du, baldintza berdinetan.

7. artikulua.– Administrazio-agiriak.

1.– Erregelamenduz ezarriko da transexualek, sexua berriro esleitzeko prozesuak irauten duen bitartean, administrazio-agiri egokiak eskuratu ahal izatea, prozesu horretan integrazio hobe izan dezaten eta sufrimenduko edo diskriminazioko egoerak saihesten dituzten.

Euskal Autonomia Erkidegoan bizi diren etorkin transexualei dagokienez, aurreko lerrokadan aipatzen diren administrazio-agiriak indarrekotzat joko dira jatorriko herrialdeko erregistroan aldaketa egiteko aukera izaten duten arte.

2.– Aurreko paragrafoan aipatutako agiriak ematen direnean, eta, zehazki, transexualak bere sentitzen duen sexua islatzen duen nortasun-agiri nazionala ematen denean, Administrazioaren artxibo, datu-base eta gainerako fitxategietatik pertsonaren lehengo identifikazioa edo transexuala dela adierazten duen edozein datu desagerrarazteko beharrezko administrazio-tresnak baliatuko dituzte, era koordinatuan, Eusko Jaurlaritzak,

foru-aldundiek, toki-administrazioek eta Euskal Autonomia Erkidegoko beste edozein erakunde publikok; ezabatuko ez diren erreferentzia bakarrak izango dira Osakidetza-Euskal osasun zerbitzuak arreta ematen dion pertsona horren historial medikorako beharrezkoak direnak.

III. KAPITULUA. TRANSEXUALEN OSASUN ARLOKO ARRETA

8. artikulua.– Osakidetza-Euskal Osasun Zerbitzuaren bitartez emandako laguntza.

1.– Osakidetza-Euskal osasun zerbitzuak, osasun publikoaren doako prestazioen esparruan, diagnostikoak, hormona-tratamenduak eta interbentzio plastiko-kirurgikoak egingo ditu, bai eta, lege hau garatzeko, gorputz-garapena pertsonak bere sentitzen duen generoaren aurka joateagatik sortzen diren arazoak konpontzeko ezartzen diren tratamenduak ere.

2.– Erregelamendu bidez arautuko da Osakidetza-Euskal Osasun Zerbitzuan transexualitatearen arloko erreferentziako unitate bat, ezartzen diren osasun-arretako zein erizaintzako profesionalen eta orobat psikologia, psikoterapia eta sexologiaren arloetako profesionalen osatua. Erreferentziako unitateak definituko du transexualak jarraitu beharreko prozesua, eta horretarako aintzat hartuko ditu haren inguruabar pertsonalak, osasun-egoera eta, agerpen biologikoan, bere sentitzen duen sexuaren araberrako aldaketa egiteko nahiak.

9. artikulua.– Gida klinikoak.

1.– Erregelamendu bidez ezarriko da transexualen arretarako gida kliniko bat, xede izango duena profesionalen arteko adostasun nahikoa lortzea psikologiaren, medikuntzaren, kirurgiaren eta sexologiaren arloan. Gida hori lehentasunezko lankidetzan egingo da transexualen elkarteekin eta, hala badagokio, genero-identitatearen arloan jarduten duten erakundeekin, eta arlo horretako nazioarteko laguntza-irizpide objektibo eta estandarrak bildu beharko ditu; gainera, jarduera mota bakoitzerako profesionalen beharrezko prestakuntza zehaztuko du eta deribazio-bide egokienak ezarriko. Gidan jasoko da, halaber, pertsonak bere tratamenduaren inguruko erabakietan parte har dezan jarraitu beharreko prozedura.

2.– Arreta psikologikoaren eta psikoterapeutikoaren arloan, aplikatzekoa izango den gida klinikoak sustatu beharko du transexualak lor dezan behar besteko osotasun emozionala bere egin duen generoaren rolean bizitzeko, gorputz-tratamenduak ematen dizkion aukeren eta mugen balorazio errealista eginda, eta, aldi berean, erraztasunak eman dakizkion gizarte- eta familia-egokitzapenerako prozesuan, izan lezakeen gizarte-gaitzespenari edo diskriminazioari aurre egiteko baliabideak emanez.

3.– Aipatutako gida klinikoak honako ildo hauek jaso beharko ditu gutxienez:

a) Transexualei aitortuko zaie eskubidea dutela beren berariazko beharrian eta helburuetarako egokienak diren tratamenduak jasotzeko, bai eta beren garapen pertsonala erraztuko duen osasun-arloko arreta integrala jasotzeko ere.

b) Transexualek bermatuta izango dute eragiten dieten tratamenduen formulazioan parte hartzeko eskubidea, betiere haien autonomia aitortzetik abiatuta, genero-identitateagatik diskriminaziorik gabe eta errespetu osoz.

c) Bermatuko da hormona-terapiak, interbentzio plastiko-kirurgikoak eta gainerako prozedura osagarriak momentu egokian emango direla, eta profesionalen eta zerbitzu horiek eskatzen dituztenen artean adostuko direla.

4.– Hormona-tratamendua edo tratamendu plastiko-kirurgikoak alde zuzenik egin izana ezin izango da baldintza gisa jarri bestelako tratamendu osagarriak jasotzeko.

10. artikulua.– Transexualen eskubideak.

Euskadiko Antolamendu Sanitarioaren ekainaren 26ko 8/1997 Legearen 10. artikuluan jasotako eskubideen titularrak dira transexualak. Bereziki, ondoko eskubide hauek dituzte ospitale eta erietxe publiko zein pribatuetan:

a) Bere sentitzen duten sexuari dagokion genero-identitatearen araberrako tratua jasotzea; identitate horri dagokion geletan edo zentroetan ingresatuak izatea, sexuaren araberrako areto desberdinak badaude, eta, azken batean, beren genero-identitateari dagokion tratua jasotzea.

b) Esperientzia nahikoa duten profesionalen arreta jasotzea, nola tratamenduari dagokioen espezialitate zehatzean hala transexualitatearen arloan oro har.

c) Eragiten dieten tratamenduen inguruan informazioa jasotzea eta kontsultatuak izatea.

d) Zalantzarik badute, bigarren iritzi bat eskatzea beste mediku bati, tratamendua edo interbentzio kirurgikoa egin zuzenik.

11. artikulua.– Adingabe transexualen arreta.

Transexual adingabeek erabateko eskubidea dute beren transexualitateari buruzko diagnostiko eta tratamendu mediko egokia jasotzeko, bereziki hormonon bidezko terapia. Adingabeei eman beharreko osasun-arretan aintzat hartuko da, adingabeak diren aldetik, Haurrak eta Nerabeak Zaintzeko eta Babesteko otsailaren 18ko 3/2005 Legeak ezartzen duena, eta halaber, pazientearen autonomia eta informazio eta dokumentazio klinikoaren arloko eskubide eta betebeharrak arautzen dituen 2002ko azaroaren 14ko 41/2002 Oinarrizko Legean ezarritakoa.

13. artikulua.– Profesionalen prestakuntza.

Euskal Autonomia Erkidegoko Osasun Administrazioak neurri egokiak ezarriko ditu, dagokion profesionalen elkarteekin, unibertsitateekin, transexualen elkarteekin eta, hala badagokio, genero-identitatearen arloan jarduten duten elkarteekin elkarlanean, profesionalen transexualitateaz eta emakume eta gizonen arteko berdintasunaz berriazko prestakuntza jasotzeko duten eskubidea bermatzeko, eta, orobat, transexualei arlo horretan esperientzia nahikoa eta egiaztatua duten profesionalen arreta jasotzeko duten eskubidea bermatzeko.

V. KAPITULUA. TRANSEXUALITATEAREN TRATAMENDUA HEZKUNTZA

SISTEMAN

16. artikulua.– Transexualitatearen tratamendua oinarrizko hezkuntzan.

Euskadiko Administrazio publikoak bermatuko du hezkuntzako metodo, curriculum eta baliabideek genero-identitateen dibertsitatea ulertu eta errespetatzen laguntzen dutela, ikasleen eta gurasoen eta senitartekoen behar bereziak kontuan izanda.

17. artikulua.– Transexualitatearen arloko jarduerak.

Euskadiko Hezkuntza Administrazioak, transexualen elkarrekin lehentasunezko lankidetzan eta, hala badagokio, genero-identitatearen arloan jarduten duten erakundeekin:

- a) Trebatze- eta sentsibilizazio-programetan sartuko ditu, giza eskubideen gaineko nazioarteko araei eta berdintasunaren eta diskriminaziorik ezaren printzipioei buruzkoekin batera, genero-identitatearen gaineko programak, hezkuntza publikoko maila guztietako ikasle eta irakasleentzat.
- b) Neurri egoki eta beharrezko guztiak hartuko ditu, hezkuntza- eta trebakuntza-programak barne direla, genero-identitatean oinarritutako edozein diskriminazio desagerrarazteko.

18. artikulua.– Transexualei buruzko jarduerak.

Euskadiko Hezkuntza Administrazioak bermatuko du, beharrezko diren neurriak hartuta, babes egokia emango diela ikasle, langile eta irakasle transexualei diskriminazio, gizarte-bazterketa eta indarkeria ororen aurka, bai eta jazarpenaren eta erasoaren aurka ere, eskolaren eremuan.

234/2015 DEKRETUA, abenduaren 22koa, transexualen dokumentazio administratiboari buruzkoa.

Dekretua [EHAA ikusi](#) edo [jaitsi PDFn](#)

1. artikulua.– Xedea.

Dekretu honen xedea da transexualek, Erregistro Zibilean sexuari buruzko aipamena aldatzen duten arte, edo Euskal Autonomia Erkidegoan bizi diren etorkin transexualen kasuan, jatorrizko herrialdean erregistro-aldaketa egin ahal izan arte, eduki ahal izango duten dokumentazio administratiboa arautzea.

4. artikulua.– Jaulkitzeko prozedura.

- 1.– Dokumentazioa jaulkitzeko prozedura interesdunak, bere kabuz edo behar den bezala ordezkatuta, eskatzen duenean hasiko da.

Eskatzailea adingabea baldin bada, haren legezko ordezkariak egingo dute eskaera, baina adingabeak beti entzuna izateko eta iritzia emateko eskubidea izango du, Haurrak eta Nerabeak Zaintzeko eta Babesteko otsailaren 18ko 3/2005 Legearen 16. artikuluan xedatutakoaren arabera.

2.– Aurreko paragrafoan aipatutako eskaera dekretu honen I. eranskinean jasotako eredu normalizatuaren arabera formalizatuko da, eta bertan eskatzailearen identifikazio berriarekin lotutako datuak idatzi beharko dira. Horretarako, berez edo abizenekin konbinatuta duintasunaren kontrakoak diren edo identifikazioa nahasgarri egiten duten izen propioak erabiltzea saihestuko da.

Eskaerarekin batera, honako agiri hauek aurkeztu behar dira:

- a) Eskatzailearen nortasuna egiaztatzen duen dokumentazioa. Horretarako, honako agiri hauetakoren bat aurkeztu beharko da: Nortasun Agiri Nazionala, pasaportea, gidabaimena, Atzerritarren Nortasun Txartela edo identifikatzeko balio duen jatorrizko herrialdeko agintaritzaren eskudun batek jaulkitako edozein agiri ofizial, zalantzarik baldin badago, dagokion agintaritzaren kontsularrak ziurtatu beharko du. Nolanahi ere, erabilitako dokumentazioan argazki bat eta emailearen sinadura agertu beharko dira.
- b) Eskatzailearen aurpegiaren argazki bat, koloretakoa eta duela gutxikoa.
- c) Eskatzailea bizi den udalerriko udalaren erroldatze-ziurtagiria, gehienez ere dokumentazioa eskatu baino hiru hilabete lehenago egina.
- d) Dagokion Erregistro Zibilaren aurrean pertsonen sexuari buruzko erregistro-aipamena zuzentzeko espedientea ireki dela egiaztatzeko dokumentu bat. Aipatutako espedientea ireki ez bada, eskatzaileak ekainaren 28ko 14/2012 Legearen 3. artikuluan aurreikusitako txostena aurkeztu beharko du.
- e) Hala badagokio, eskatzailearen ordezkariak egiaztatzeko dokumentazioa.

5. artikulua.– Ebazpena.

1.– ... eskumena duen Zuzendaritzako titularrak eskatutako dokumentazioaren onarpenari buruzko ebazpen administratiboa emango du. Dokumentazioa dekretu honen II. eranskinean zehaztutako ereduaren ezaugarriak dituen txartel bat izango da, eta, bertan, eskatzailearen datuak agertuko dira.

2.– Ebazpena eman eta jakinarazteko epea gehienez ere hilabetekoa izango da, izapidetzeko eskaera organo eskudunaren erregistroan jasotzen den egunetik hasita...

6. artikulua.– Dokumentazio administratiboa jaulkitzearen ondorioak.

1.– Askatasun afektibo-sexualaren esparruan pertsonen berdintasun erreala eta eraginkorra sustatzeko eskumena duen Zuzendaritzak dekretu honen bidez araututa dagoen dokumentazio administratiboa emateko ebazpena jakinaraziko die dokumentazio horren titularrak bere eskaeran berriaz adierazitako administrazio publikoei.

2.– Aurretik adierazitakoa eragotzi gabe, aipatutako dokumentazio administratiboaren titularrak edozein unetan jo ahal izango du organo eskudunera, aipatutako dokumentazioa emateko ebazpena jakinarazi behar zaien administrazio publikoen zerrenda eguneratu dezan eskatzeko.

3.– Euskal administrazio publikoek, parte hartzen duten kasu eta prozedura guztietan, neurriak hartu beharko dituzte (administratiboak eta beste edozein motatakoak), dekretu honen bidez ezarritako dokumentazioa duten pertsonak libreki aukeratutako genero-nortasunaren arabera tratatuak izan daitezen bermatzeko.

4.– Osasun arloan, dekretu honen bidez araututako dokumentazioa daukaten pertsonak honako eskubide hauek izango dituzte:

a) Libreki aukeratutako genero-nortasunaren arabera tratatuak izateko eskubidea.

b) Libreki aukeratutako genero-nortasunari dagokion izenarekin identifikatuak izateko eskubidea.

c) Dokumentazio administratiboa egokitzeko eskubidea; salbuespen gisa, Osakidetza-Euskal osasun zerbitzuaren ardurapean dagoen osasun-historial konfidentzian, dagokion pertsonaren inguruko beharrezko erreferentziak egingo dira.

5.– Hezkuntza arloan, dekretu honen bidez araututako dokumentazioa daukaten pertsonak honako eskubide hauek izango dituzte:

a) Libreki aukeratutako genero-nortasunaren arabera tratatuak izateko eskubidea.

b) Libreki aukeratutako genero-nortasunari dagokion izenarekin identifikatuak izateko eskubidea.

c) Ikastetxeko dokumentu administratiboak egokitzeko eskubidea, adibidez: ikasgelako zerrendak, kalifikazioen informazio-buletina, ikasle-txartela, hauteskunde sindikal edo administratiboetarako hautesle-errolda eta bestelakoak. Helburua hau da: dekretu honetan xedatutakoaren arabera jaulkitako dokumentazio administratiboan adierazitakoari jarraikiz, ikasle, langile eta irakasle transexualen genero-nortasuna kontuan hartzea.

Aurretik adierazitakoa gorabehera, ikaslearen espediente ofizialean ondorio ofizialetarako erregistratutako nortasun-datuei eutsiko zaie.

Nafarroa, Euskal Autonomia Erkidegoa, Espainia, Europa eta nazioarteako legeetan jasotako transexualitate egoeran dauden pertsonen eskubideak kontsulta itzazu www.naizen.eus webgunean.